ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (viies koda)

26. juuni 2008 *

Kohtuasjas T-94/98,

Alfonsius Alferink, elukoht Heeten (Madalmaad), ja 67 hagejat, kelle nimed on toodud lisas, esindajad: esialgu advokaadid H. Bronkhorst ja E. Pijnacker Hordijk, seejärel advokaadid H. Bronkhorst, E. Pijnacker Hordijk ja J. Sluysmans, ning lõpuks advokaat E. Pijnacker Hordijk,

hagejad,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: T. van Rijn,

kostja,

mille ese on EÜ asutamislepingu artikli 178 (nüüd EÜ artikkel 235) ja EÜ asutamislepingu artikli 215 teise lõigu (nüüd EÜ artikli 288 teine lõik) alusel esitatud nõue hüvitada kahju, mida hagejad väidetavalt kandsid seetõttu, et komisjon oli rikkunud õiguskindluse põhimõtet, võttes vastu 20. aprilli 1989. aasta määruse (EMÜ) nr 1033/89, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1546/88, mis sätestab nõukogu

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

määruse (EMÜ) nr 804/68 artiklis 5c märgitud lisamaksu kohaldamise eeskirjad (EÜT L 110, lk 27), mis ei näe selgelt ja täpselt ette, et piima tootmise peab taaskäivitama esialgses SLOM-ettevõttes.

EUROOPA ÜHENDUSTE
ESIMESE ASTME KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja esimees M. Vilaras, kohtunikud E. Martins Ribeiro (ettekandja) ja K. Jürimäe,

kohtusekretär: ametnik J. Plingers,

arvestades kirjalikus menetluses ja 25. septembri 2007. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

1 Nõukogu 17. mai 1977. aasta määrus (EMÜ) nr 1078/77, millega kehtestatakse lisatasude süsteem piima ja piimatoodete turustamata jätmise ja lüpsikarjade

ümberkorraldamise eest (EÜT L 131, lk 1) näeb ette turustamata jätmise lisatasu või ümberkorraldamise lisatasu maksmise tootjatele, kes lubavad mitte turustada piima või piimatooteid viieaastase turustamata jätmise perioodi jooksul või ei turusta piima või piimatooteid ja korraldavad lüpsikarja ümber lihakarjaks nelja-aastase ümberkorraldamise perioodi jooksul.

2 Määruse nr 1078/77 alusel kohustuse võtnud piimatootjaid nimetatakse üldiselt „SLOM-tootjateks", kusjuures see lühend tuleneb hollandikeelsest väljendist „slachten en omschakelen" ([loomi] tapma ja [karja] ümber korraldama), mis kirjeldab nende kohustusi turustamata jätmise või ümberkorraldamise süsteemi raames.

3 Nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määrus (EMÜ) nr 856/84, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 804/68 piima- ja piimatooteturu ühise korralduse kohta (EÜT L 90, lk 10) ja nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määrus nr 857/84, mis käsitleb üldeeskirju määruse (EMÜ) nr 804/68 artiklis 5c sätestatud maksu kohaldamiseks piima ja piimatoodete sektoris (EÜT L 90, lk 13), kehtestasid alates 1984. aasta 1. aprillist lisamaksu tarnitud piimakogustele, mis ületavad igale liikmesriigile tagatud kogukvoodi piires igale ostjale määratavat võrdluskvooti. Lisamaksust vabastatud võrdluskvoot võrdus liikmesriigi valitud valemi kohaselt kas tootja tarnitud või meierei kokkuostetud piima või sellega samaväärsete toodete kogusega võrdlusaastal, milleks Madalmaade Kuningriigi puhul oli aasta 1983.

4 Nõukogu 27. juuni 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 804/68 piima- ja piimatooteturu ühise korralduse kohta (EÜT L 148, lk 13) artiklis 5c märgitud lisamaksu kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad sätestati komisjoni 16. mai 1984. aasta määrusega (EMÜ) nr 1371/84 (EÜT L 132, lk 11). Viimane määrus tunnistati kehtetuks komisjoni 3. juuni 1988. aasta määrusega (EMÜ) nr 1546/88, mis sätestab määruse nr 804/68 artiklis 5c märgitud lisamaksu kohaldamise eeskirjad (EÜT L 139, lk 12), mille eesmärk on muu hulgas selles valdkonnas kohaldatavate õigusnormide põhjalik ümberkorraldamine (nimetatud määruse põhjendus 1).

5 Tootjad, kes määruse nr 1078/77 alusel võetud kohustust täites asjaomase liikmeriigi määratud võrdlusaastal piima ei tarninud, jäeti võrdluskvoodi saajate hulgast välja.

6 Euroopa Kohus tunnistas 28. aprilli 1988. aasta otsusega kohtuasjas 120/86: Mulder (EKL 1988, lk 2321, edaspidi „kohtuotsus Mulder I") ja 28. aprilli 1988. aasta otsusega kohtuasjas 170/86: von Deetzen (EKL 1988, lk 2355, edaspidi „kohtuotsus von Deetzen I") kehtetuks määruse nr 857/84, mida oli täiendatud määrusega nr 1371/84, osas, milles see ei näinud ette võrdluskvoodi andmist tootjatele, kes asjaomase liikmesriigi poolt määratud võrdlusaastal määruse nr 1078/77 alusel võetud kohustust täites piima ei tarninud.

7 Eespool punktis 6 viidatud kohtuotsustest Mulder I ja von Deetzen I tingituna võttis nõukogu 20. märtsil 1989 vastu määruse (EMÜ) nr 764/89, millega muudetakse määrust nr 857/84 (EÜT L 84, lk 2), mis jõustus 29. märtsil 1989, et võimaldada neis kohtuotsustes nimetatud tootjate kategooriatele erikvooti, mis vastab 60%-le määruse nr 1078/77 alusel võetud turustamata jätmise või ümberkorraldamise kohustusele eelnenud 12 kuu toodangust.

8 Määruse nr 857/84, muudetud määrusega nr 764/89, artikli 3a lõike 1 punktid a–d sätestavad:

„Artikli 12 [punkti c] kolmandas lõigus nimetatud põllumajandustootja:

[…]

saab esialgu kolmekuuse tähtaja jooksul alates 29. märtsist 1989 esitatud taotluse korral erikvoodi tingimusel, et ta:

a) ei ole enne piimatoodete turustamata jätmise või ümberkorraldamise kohustuse lõppemist lõpetanud oma tegevust määruse […] nr 1078/77 artikli 2 lõigete 3 ja 4 raames või täielikult lõpetanud piimatootmist;

b) tõendab taotluse esitamisel pädevale ametiasutusele piisavalt, et ta on oma põllumajandusettevõttes suuteline taotletud kvoodi ulatuses tootma;

c) on võtnud endale kohustuse müüa piima või teisi piimatooteid otse tarbijatele ja/või tarnida piima kokkuostjale;

d) on võtnud endale erikvoodi osas kohustuse mitte taotleda võrdluskvoodist loobumise kava alusel mingit toetust kuni lisatasu korra kehtivuse lõpuni." [Siin ja edaspidi on osundatud määrust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

9 Määruse nr 857/84, muudetud määrusega nr 764/89, artikli 3a lõige 3 sätestab:

„Kui kaheaastase tähtaja jooksul alates 29. märtsist 1989 suudab tootja pädeva ametiasutuse jaoks piisavalt tõendada, et ta on tegelikult taaskäivitanud otsemüügi ja/või tarned ning et need on viimase 12 kuu jooksul olnud vähemalt 80% või kõrgemal tasemel esialgsest võrdluskvoodist, eraldatakse talle lõplik erikvoot. Vastasel juhul muutub esialgne võrdluskvoot täies ulatuses ühenduse reserviks […]".

10 Määruse nr 857/84, muudetud määrusega nr 764/89, artikli 12 punkt c näeb ette, et „[a]rtikli 3a kohaldamisel loetakse põllumajandustootjaks füüsilist või juriidilist isikut või isikute gruppi, kelle ettevõte asub ühenduse geograafilisel territooriumil".

11 Määruse nr 857/84 artikli 12 punkt d täpsustab:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

d) *talumajapidamine* – tootja poolt hallatavad tootmisüksused, mis asuvad ühenduse geograafilisel territooriumil."

12 Määruse nr 1546/88, muudetud komisjoni 20. aprilli 1989. aasta määrusega (EMÜ) nr 1033/89 (EÜT L 110, lk 27), artikli 3a lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Asjast huvitatud tootja esitab määruse […] nr 857/84 artikli 3a lõikes 1 nimetatud [erikvoodi] taotluse liikmesriigi poolt määratud pädevale asutusele vastavalt tema poolt kehtestatud eeskirjadele ning tingimusel, et tootja suudab tõendada, et ta täielikult või osaliselt haldab veel sama põllumajandusettevõtet, mida ta haldas ajal, kui ta sai määruse (EMÜ) nr 1391/78 artikli 5 lõikes 2 nimetatud komisjoni heakskiidu oma lisatasu taotlusele.

Pädev ametiasutus teatab taotluse kättesaamisest, kontrollib eespool lõikes 1 kinnitatud tingimustele vastavust ja registreerib tootja kirjalikult võetud kohustused.

Tõenditeks tootja suutlikkusest toota taotletud võrdluskvoodi ulatuses võivad olla eelkõige:

– turustamata jätmise või ümberkorraldamise ajavahemiku lõpust alates juba teostatud piima otsemüük ja/või tarned,

– ettevõtte valduses olev piimakari […] määruse nr 1391/78 artikli 1 lõike 1 [punkti b] tähenduses,

– ettevõtte veel söötis olevad maad ja/või söödakultuuride alad, nagu teostatud külvikorra ja külvamise kavast tuleneb,

– […] määruse nr 857/84 artikli 3 punkti 1 teises lõigus viidatud investeeringud." [mitteametlik tõlge]

13 Turustamata jätmise või ümberkorraldamise kohustuse võtnud tootjaid, kellele määruse nr 764/89 alusel anti nn „erikvoot", kutsutakse „SLOM I tootjateks".

14 11. detsembri 1990. aasta otsusega kohtuasjas C-189/89: Spagl (EKL 1990, lk I-4539) tunnistas Euroopa Kohus kehtetuks määruse nr 857/84, muudetud määrusega nr 764/89, artikli 3a lõike 1 esimese taande niivõrd, kuivõrd selle sätte alusel jäeti andmata erikvoot neile tootjatele, kellele määruse nr 1078/77 alusel kehtestatud turustamata jätmise periood või ümberkorraldamise periood lõppes pärast 31. detsembrit 1983 või teatud juhul pärast 30. septembrit 1983.

15 Kohtuotsusest Spagl (eespool punkt 14) tingituna võttis nõukogu 13. juunil 1991 vastu määruse (EMÜ) nr 1639/91, millega muudetakse määrust nr 857/84 (EÜT L 150, lk 35), millega Euroopa Kohtu poolt õigusvastaseks tunnistatud tingimusi tühistades lubati asjaomastele tootjatele anda erikvoot. Viimaseid kutsutakse ühiselt „SLOM II tootjateks".

16 19. mai 1992. aasta esialgse otsusega liidetud kohtuasjades C-104/89 ja C-37/90: Mulder jt *vs*. nõukogu ja komisjon (EKL 1992, lk I-3061, edaspidi „Mulder II kohtuotsus"), tunnistas Euroopa Kohus ühenduse vastutavaks kahju eest, mida kandsid

teatud piimatootjad, kes võtsid endale määruse nr 1078/77 alusel kohustusi ega võinud seega määruse nr 857/84 kohaldamise tõttu piima turustada. Makstavate summade osas palus Euroopa Kohus pooltel sõlmida vastav kokkulepe.

17 27. jaanuari 2000. aasta otsuses liidetud kohtuasjades C-104/89 ja C-37/90: Mulder jt *vs*. nõukogu ja komisjon (EKL 2000, lk I-203) tegi Euroopa Kohus otsuse Mulder II kohtuotsuses (eespool punkt 16) viidatud asjades hagejate poolt nõutud hüvitise suuruse kohta.

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

18 Hagejad – Alfonsius Alferink ja teised 67 piimatootjat Madalmaades – olid määruse nr 1078/77 raames võtnud endale turustamata jätmise kohustuse.

19 Hagejad esitasid asjaomaste õigusnormide kohaselt Madalmaade ametiasutustele taotluse erikvoodi saamiseks, mis võimaldaks neil ilma lisamaksu maksmata toota teatavates kogustes piima. Mõned hagejad said ajutise erikvoodi, sellal kui teised said lõpliku erikvoodi.

20 Pärast eelnimetatud erikvootide andmist asusid Madalmaade ametiasutused teostama kontrolle, et teha kindlaks, kas hagejad tootsid võrdluskvoodi ulatuses ühenduse õigusnormides ette nähtud tingimustel. Tuvastades, et piima tootmist ei olnud taaskäivitatud esialgses SLOM-ettevõttes või ettevõtte samas organisatsioonilises ja majanduslikus üksuses, millega oli tegemist turustamata jätmise kohustuse võtmise kuupäeval, kuna piima tootmiseks kasutasid hagejad kolmandatelt isikutelt renditud tootmisvahendeid, leidsid Madalmaade ametiasutused, et ühenduse õigusnormidest tulenevaid nõudeid lõpliku võrdluskvoodi saamiseks ei ole järgitud. Madalmaade ametiasutused keeldusid seega andmast lõplikku võrdluskvooti esialgse

võrdluskvoodi saanud hagejatele ning võtsid tagasi lõpliku võrdluskvoodi nendelt, kes olid selle juba saanud.

21 Hagejad esitasid College van Beroep voor het bedrijfslevenile (Madalmaade teise astme halduskohus majandusküsimustes) kaebuse Madalmaade põllumajanduse, looduspärandi ja kalanduse ministeeriumi (edaspidi „ministeerium") otsuste peale, milles keelduti neile andmast lõplikku võrduskvooti või võeti neilt tagasi neile juba antud kvoot. Hagejad väitsid täpsemalt, et vastupidi ministeeriumi väidetele ei nõua asjakohased õigusnormid, et erikvoodi andmiseks peaks piima tootmine olema taaskäivitatud esialgses SLOM-ettevõttes või ettevõtte samas organisatsioonilises ja majanduslikus üksuses, millega oli tegemist turustamata jätmise kohustuse võtmise kuupäeval. College van Beroep voor het bedrijfsleven jättis kaebuse rahuldamata.

22 Üks hagejatest – G. J. Hulter – esitas Rechtbank te 's-Gravenhage'le (Haagi ringkonnakohus, Madalmaad) vastutuse tuvastamise kaebuse, kuna ministeeriumi otsus ega asjakohased õigusnormid ei ole vähemalt piisaval määral sedastanud neid tingimusi, mida kohaldatakse esialgse võrdluskvoodi üleminekul lõplikuks võrdluskvoodiks, või kuna korrektset teavet võrdluskvoodi lõpliku andmise kriteeriumide kohta ei olnud mõistliku aja jooksul antud. See kaebus jäeti 20. jaanuari 1999. aasta otsusega rahuldamata.

23 G. J. Hulter esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse Gerechtshof te 's-Gravenhagele (Haagi apellatsioonikohus, Madalmaad), kes 17. veebruaril 2000 kinnitas Rechtbank te 's-Gravenhage otsust.

24 G. J. Hulter esitas kassatsioonkaebuse Hoge Raad der Nederlandenile (kõrgem kohus), kes jättis selle 8. märtsi 2002. aasta otsusega rahuldamata.

Menetlus

25 A. Alferink ja 67 hagejat, kelle nimed on toodud lisas, esitasid käesoleva menetluse algatamiseks hagiavalduse, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 19. juunil 1998.

26 30. septembril 1998 toimus Esimese Astme Kohtus mitteametlik koosolek, kus osalesid poolte esindajad. Selle koosoleku käigus oli pooltel võimalus esitada oma märkused Esimese Astme Kohtu poolt koostatud SLOM-tootjaid puudutavate kohtuasjade analüütilise klassifikatsiooni kohta.

27 Neljanda koja esimehe 8. oktoobri 1998. aasta määrusega peatas Esimese Astme Kohus käesolevas asjas menetluse.

28 Teine mitteametlik koosolek, kus osalesid poolte esindajad, toimus Esimese Astme Kohtus 17. mail 2000.

29 Kolmas mitteametlik koosolek, kus osalesid poolte esindajad, toimus Esimese Astme Kohtus 17. jaanuaril 2002. Selle koosoleku käigus otsustati poolte kokkuleppel, et see kohtuasi peatatakse kuni Hoge Raad der Nederlanden oma otsuse langetab.

30 Esimese Astme Kohtu esimese koja esimehe 30. märtsi 2004. aasta määrusega taasavati käesolev menetlus. Komisjonile määrati seega tähtaeg kostja vastuse esitamiseks. Pooled esitasid seejärel vastavalt repliigi ja vasturepliigi.

31 Esimese Astme Kohtu kodade koosseis oli uuest kohtu tööaastast alates muutunud ja ettekandja-kohtunik oli määratud viiendasse kotta, millest tulenevalt anti käesolev asi viiendale kojale.

32 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Esimese Astme Kohus (viies koda) avada suulise menetluse ilma esialgsete menetlustoiminguteta.

33 Poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu küsimustele kuulati ära 25. septembri 2007. aasta kohtuistungil.

Poolte nõuded

34 Hagejad paluvad Esimese Astme Kohtul:

– mõista ühenduselt välja hagiavalduse lisas nimetatud summad hüvitisena kahju eest, mida hagejad on määruse nr 1546/88 artikli 3a puudulikust sõnastusest tulenevalt kandnud, millele lisanduvad 8% aastamääraga intressid alates 23. veebruarist 1998 kuni summa täieliku tasumiseni;

– mõista kohtukulud välja ühenduselt.

35 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejatelt.

Määruse nr 1546/88 õigusvastasuse väide

Poolte argumendid

36 Kohtuistungil esitasid hagejad väite määruse nr 1546/88 õigusvastasuse kohta, kuna viimane lõi diskrimineeriva olukorra SLOM-tootjate ja teiste piimatootjate vahel ning rikkus õiguspärase ootuse põhimõtet.

37 Komisjon märkis, et tegemist on uue väitega, mis tuleb seetõttu tunnistada vastuvõetamatuks.

Esimese Astme Kohtu hinnang

38 Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 44 lõike 1 punktist c koosmõjus artikli 48 lõikega 2 nähtub, et menetluse aluseks olevas hagiavalduses tuleb esitada hagi ese ja ülevaade fakti- ja õigusväidetest ning menetluse käigus ei või esitada uusi väiteid, kui need ei tugine faktilistele ja õiguslikele asjaoludele, mis on tulnud ilmsiks menetluse käigus. Samas tuleb tunnistada vastuvõetavaks väide või ka argument, millega täiendatakse otseselt või kaudselt varem samas astmes esitatud hagiavalduse väidet ja millel on varem esitatud väitega otsene seos (Euroopa Kohtu 14. oktoobri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-104/97 P: Atlanta *vs*. Euroopa Ühendus, EKL 1999, lk I-6983, punkt 29; Euroopa Kohtu kolmanda koja esimehe 13. novembri 2001. aasta määrus kohtuasjas C-430/00 P: Dürbeck *vs*. komisjon, EKL 2001, lk I-8547, punkt 17; Esimese Astme Kohtu 8. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas T-340/04: France Télécom *vs*. komisjon, EKL 2007, lk II-573, punkt 164).

39 Käesoleval juhul tuleb tõdeda, et määruse nr 1546/88 õigusvastasuse väide on uus väide, mis ei tugine ühelegi uuele menetluse käigus ilmsiks tulnud õiguslikule või faktilisele asjaolule, sellega ei täiendata otseselt või kaudselt varem samas astmes esitatud hagiavalduse väidet ja sellel ei ole varem esitatud väitega otsest seost (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 28. novembri 2002. aasta otsus kohtuasjas T-40/01: Scan Office Design *vs*. komisjon, EKL 2002, lk II-5043, punkt 96). Lisaks ei ole hagejad toonud ühtegi põhjust, miks selle õigusvastasuse väite sai esitada vaid kohtuistungi käigus. Järelikult tuleb see väide vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

Kahju hüvitamise nõue

Poolte argumendid

40 Hagejad tuletavad meelde, et kuna turustamata jätmise kohustuse võtmise ja esialgse erikvoodi andmise vahele jäi mitu aastat, ei olnud nende ettevõte enam suuteline taasalustama piimakarjakasvatust, millega nad enne olid tegelenud, mistõttu pidid nad kasutusele võtma kolmandatelt isikutelt renditud tootmisvahendid nagu laut ja lüpsiseadmed. Hagejatele antud esialgsed võrdluskvoodid kas ei läinudki üle lõplikeks kvootideks või võeti viimased neilt tagasi.

41 Hagejad märgivad, et ministeeriumi, College van Beroep voor het bedrijfsleveni ja komisjoni sõnul tuleb ühenduse õigust ja täpsemalt määruse nr 1546/88, muudetud määrusega nr 1033/89, artiklit 3a tõlgendada selliselt, et lõpliku võrdluskvoodi saamiseks peab esialgse võrdluskvoodi ulatuses tootma samas esialgses SLOM-ettevõttes või ettevõtte samas organisatsioonilises ja majanduslikus üksuses, millega oli tegemist SLOM-kohustuse võtmise kuupäeval. Seega ei ole viimati nimetatute hinnangul

võrdluskvoodi andmiseks ette nähtud tingimused täidetud, kui kasutatavaid tootmisvahendeid renditakse kolmandatelt isikutelt.

42 Vastusena hagejate 13. oktoobri 1994. aasta kirjale täpsustas komisjon 15. veebruari 1995. aasta kirjas, et College van Beroep voor het bedrijfsleveni otsus kajastab tema arvates korrektselt ühenduse õigusnormide seisu osas, mis puudutab ettevõtet, kus tuleb erikvoodi ulatuses toota, ehk siis esialgset SLOM-ettevõtet tervikuna või osaliselt ja mis sisaldab kõiki esialgse võrdluskvoodi andmise kuupäevaks tehtud täiendusi. Komisjon viitab siinkohal Euroopa Kohtu 3. detsembri 1992. aasta otsusele kohtuasjas C-86/90: O'Brien (EKL 1992, lk I-6251), täpsemalt selle otsuse punktidele 16 ja 17, millest tuleneb tema väitel selgelt, et asjakohane ettevõte on see, mis on võrdluskvoodi andmise kuupäevaks asutatud ning seda tingimusel, et lõpliku kvoodi andmiseks peab tootja „lisaks tervikuna või osaliselt haldama sama ettevõtet, mida ta lisatasu taotluse heakskiitmise hetkel haldas" (punkt 17).

43 Samas kirjas lisas komisjon, et hagejate esindaja poolt talle esitatud faktilistest asjaoludest tuleneb, et hagejad ei ole eelmises punktis nimetatud olukorras, sest nad kas omasid esialgset SLOM-ettevõtet, kuid ei kasutanud seda erikvoodi ulatuses tootmiseks, või oli ettevõte, kus võrdluskvoodi ulatuses toodeti, omandatud pärast esialgse erikvoodi saamist. Komisjon täpsustas veel, et võimalikke kaalutlusi erikvoodi ulatuses tootmiseks tootmisvahendite rentimise kohta tuleb uurida tema eelnevate märkuste põhjal, mis puudutavad kuupäeva, millal tootmisvahendid omandati ja millal need esialgse SLOM-ettevõttega liideti. Lõpuks märgib komisjon, et Euroopa Kohtu 15. jaanuari 1991. aasta otsus kohtuasjas C-341/89: Ballmann (EKL 1991, lk I-25) ei puuduta vastupidiselt hagejate väidetule SLOM-tootjaid.

44 Ometi leiavad hagejad, et määruse nr 1546/88, muudetud määrusega nr 1033/89, artikli 3a lõikest 1 tuleneb, et esialgse võrdluskvoodi taotleja omandis ei pea esialgne SLOM-ettevõte enam tervikuna olema. Kuivõrd piisaks sellest, et vaid üht selle ettevõtte kas või piiratud osa veel kasutatakse, oleks võrdluskvoodi ulatuses tootmiseks vaja kasutada muid tootmisvahendeid. Hagejate sõnul seega piisab, kui tootja

omandis on veel üks osa tootmisüksustest, mida ta haldas turustamata jätmise kohustuse võtmise ajal.

45 Lisaks, määruse nr 1546/88, muudetud määrusega nr 1033/89, artikli 3a muud sätted kinnitavad, et eraldatud võrdluskvoodi ulatuses võib laiaulatuslikult toota, kasutades tootmisvahendeid, mis ei ole esialgse SLOM-ettevõtte osad. Selle kohta märgivad hagejad, et tõendamaks tootja suutlikkust taotletud võrdluskvoodi ulatuses toota, võib tõenditena esitada põllumajandusettevõtte veel söötis olevad maad ja/või söödakultuuride alad sellisena, nagu need teostatud külvikorra ja külvamise kavast tulenevad. Eespool viidatud artikkel 3a ei nimeta ühtki tingimust, mille kohaselt peaks see tähendama neid veel söötis olevaid maid või muid esialgseid alasid, mis kuulusid SLOM-ettevõttele. Sama põhimõtet kohaldatakse ka artikli 3a viimases taandes viidatud investeeringutele, mis üldiselt jäävad SLOM-kokkulepete järgsesse ajavahemikku (st enne 1. oktoobrit 1984 esitatud arengukava raames tehtud investeeringud).

46 Teisalt, ei määrus nr 1078/77 ega viimasel põhinevad rakendusmäärused näe ette kohustust hoida samas seisukorras seda ettevõtet, mille jaoks SLOM-kohustus oli heaks kiidetud. Kui seadusandja oleks soovinud, et piima tootmine taaskäivitataks esialgses SLOM-ettevõttes või ettevõtte samas organisatsioonilises ja majanduslikus üksuses, millega oli tegemist SLOM-kohustuse võtmise kuupäeval, oleks ta pidanud seda ühenduse õigusnormides sõnaselgelt väljendama.

47 Seega tuleneb määruse nr 857/84 sätetest (muudetud määrusega nr 764/89), koostoimes rakendusmääruse nr 1546/88 sätetega (muudetud määrusega nr 1033/89), et tootja peab olema suuteline taotletud võrdluskvoodi ulatuses tootma, kasutades selleks neid tootmisüksusi, mida ta haldas, kusjuures vähemalt üks osa nimetatud tootmisüksustest, mida kasutatakse, peab vastama nendele tootmisüksustele, mis oli tema omandis turustamata jätmise kohustuse võtmise hetkel. Vastupidi komisjoni väidetele ei näe need määrused kuidagi ette, et tootmine tuleks taaskäivitada kas esialgses SLOM-ettevõttes või organisatsioonilises ja majanduslikus mõttes samas ettevõtte üksuses, millega oli tegemist turustamata jätmise kohustuse sõlmimise hetkel.

48 Seega, võttes vastu õigusnormi, mis ei tee sõnaselget ettekirjutust eelnimetatud piirangu osas ning mis seeläbi on puudulik, kahetimõistetav ja ebaselge, tegi komisjon vea, mis toob kaasa vastutuse, kuna ta on rikkunud ettevaatuspõhimõtet, mida kohaldatakse ka õigusakti väljatöötamisel ning mis eeldab, et viimane on adekvaatne. Siinkohal viitavad hagejad nõukogu 8. juuni 1993. aasta resolutsioonile ühenduse õigusaktide koostamise kvaliteedisuuniste kohta (EÜT C 166, lk 1).

49 Mis puudutab tekitatud kahju ning põhjuslikku seost rikkumise ja kahju vahel, siis väidavad hagejad, et on tehtud neile kahju tekitanud viga, mille eest vastutab komisjon. Nende kinnitusel on nad esialgse võrdluskvoodi saamiseks kõik tingimused täitnud, nimelt on nad suutelised võrdluskvoodi ulatuses tootma oma ettevõttes, mis on samas seisus kui taotluse esitamise hetkel. Madalmaade ametiasutuste seisukoht, kes komisjoni sõnul leidsid, et hagejad ei ole piimatootmist taaskäivitanud esialgses SLOM-ettevõttes või ei ole seda teinud iseseisvalt, oma riskide ja tuludega, näitab üksnes seda, et hagejad ei ole ühenduse õigusnormi kahetähenduslikkuse tõttu oma tootmist täielikult taaskäivitanud nende esialgses SLOM-ettevõttes. Kui ühenduse õigusnorm oleks olnud selgem, võinuks nad valida tootmiseks teised tootmisvahendid kui need, millega nad oma ettevõtet laiendasid ning seega panustada oma esialgses SLOM-ettevõttes teistsugusesse tootmisviisi.

50 Hagejad, v.a H. J. ten Have, palusid 23. veebruari 1998. aasta kirjas komisjonil hüvitada tekitatud kahju, mida komisjon keeldus 17. aprilli 1998. aasta kirjas tegemast. Hagejad täpsustavad, et nad on valmis esitama täiendavaid tõendeid, mis kinnitavad nende seisukohta.

51 Sissejuhatuseks tuletab komisjon esiteks meelde, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tekib ühenduse lepinguväline vastutus vaid siis, kui täidetud on kolm tingimust, nimelt etteheidetava tegevuse õigusvastasus, kahju tekkimine ning põhjuslik seos õigusvastase tegevuse ja väidetud kahju vahel. Teiseks, hagejate viidatud nõue, et õigusnorm oleks adekvaatne, on seotud õiguskindluse põhimõttega, millest tulenevalt on Euroopa Kohus sedastanud, et õigusnormid, mis panevad õigussubjektidele kohustusi, peavad olema selged ja täpsed, et isikud võiks ühemõtteliselt aru saada, mis on nende õigused ja kohustused, ning vastavalt toimida (Euroopa Kohtu

16. jaanuari 2003. aasta otsus kohtuasjas C-439/01: Cipra ja Kvasnicka, EKL 2003, lk I-745, punkt 49) ning et ühenduse õiguse sätte tõlgendamisel peab arvestama selle konteksti, sõnastust ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa see säte on. Määruse nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) artikkel 3a vastab sellele kriteeriumile.

52 Komisjon kinnitab, et kuna määrus nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) on rakendusmäärus, mis võeti vastu nõukogu määruse nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89) alusel, siis tuleb seda lugeda koosmõjus viimasega. Komisjoni sõnul sisaldub põhikohustus nõukogu määruses ning rakendusmäärusega saab kehtestada vaid teatavaid täpsustavaid kriteeriume või tingimusi.

53 Tuletades meelde määruse nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89) artikli 3a lõike 1 punkti b ja lõike 3 sisu, leiab komisjon, et nende kahe sätte koos lugemisest tuleneb, et erikvoodi saab lõplikult anda üksnes siis, kui esialgses SLOM-ettevõttes on otsemüügi ja/või tarnetega tegelikult taasalustatud. Sel põhjusel lisas iga SLOM-tootja oma erikvooditaotlusele avalduse, mille kohaselt oli ta „suuteline oma ettevõttes talle antud erikvoodi ulatuses tegelikult tootma".

54 Lisaks tõstab komisjon esile, et määruse nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) artikli 3a lõige 1 viitab sõnaselgelt määruse nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89) artikli 3a lõikele 1 ning sätestab kolmandas lõigus, et „[t]õenditeks tootja suutlikkusest taotletud võrdluskvoodi ulatuses toota võivad olla eelkõige […]". See säte, mida tuleb lugeda koos määruse nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89) artikli 3a lõikega 1 on suunatud esiteks riiklikele rakendusasutustele, kes peavad uurima, kas SLOM-tootja vastab nõukogu määruses kehtestatud tingimusele, mille kohaselt peab ta oma ettevõttes olema suuteline võrdluskvoodi ulatuses tootma. Komisjon märgib, et see säte sisaldab mitteammendavat loetelu („võivad olla") tõen-

ditest, mida riiklikud rakendusasutused võivad selle tingimuse osas vastu võtta, ning mis tuleb esitada „vastavalt liikmesriigi kehtestatud eeskirjadele”.

55 Komisjon täpsustab, et määrus nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) kehtestab selgelt, et SLOM-tootjad peavad suutma tõendada, et nad on oma ettevõttes suutelised taotletud võrdluskvoodi ulatuses tootma, ning seda tingimust peavad Madalmaade ametiasutused kontrollima ning tõlgendama nii, et see tähendab, et tootmine taaskäivitatakse esialgses SLOM-ettevõttes või samas organisatsioonilises ja majanduslikus üksuses, millega oli tegemist turustamata jätmise kohustuse võtmise kuupäeval, mida kinnitab ka College van Beroep voor het bedrijfsleven. Hagejad ei saa pidada komisjoni vastutavaks niisuguse tõlgenduse eest, mille andsid Madalmaade ametiasutused, kes pealegi ei ole andnud mõista, et ühenduse õigusnorm on kahetähenduslik.

56 Komisjon nendib, et hagejad ei ole esitanud ühtki argumenti näitamaks, et määruse nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/889) artikkel 3a ei olnud selge ja täpne ega võimaldanud ühemõtteliselt aru saada, mis on nende õigused ja kohustused, ning vastavalt toimida. Oma määruse osas leiab komisjon, et see on selge ja määrab täpselt need tõendid, mida riiklikud ametiasutused võivad arvesse võtta, hinnates seda, kas tootja vastas nõukogu määruses sätestatud tingimusele, milleks on suutlikkus taotletud võrdluskvoodi ulatuses oma ettevõttes toota. Lisaks täpsustab komisjon oma vasturepliigis, et hagejad on ise tunnistanud (vt eespool punkt 47), et tootjad peavad saama taotletud võrdluskvoodi ulatuses toota, kasutades selleks neid tootmisüksusi, mida nad haldasid, kuna nende väitel on täpsustatud, et vähemalt üks osa kasutatavatest tootmisüksustest peab vastama nendele tootmisüksustele, mis oli nende omandis turustamata jätmise kohustuse võtmise hetkel. Nendes tingimustes on määruse nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) artikkel 3a, millel ei ole muud eesmärki kui tagada määruse nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89) artikli 3a rakendamine koos selle viimase sättega hagejale selge ning artikli mõte on see, mida on väljendanud komisjon, mistõttu ei saa hagejad komisjonile õigusvastast käitumist ette heita. Kahjunõue tuleb seega tagasi lükata.

57 Mis puudutab kahju ja põhjuslikku seost, siis väidab komisjon, et kuigi hagejad kinnitavad, et nad kõik olid suutelised võrdluskvoodi ulatuses tootma oma ettevõttes,

mis on samas seisus kui niisuguse kvoodi taotlemise hetkel, ei võimalda nende hagiavaldus selgelt määratleda, kas nad olid nimetatud kvoodi ulatuses suutelised tootma esialgses SLOM-ettevõttes. Igal juhul on Madalmaade ametiasutused leidnud, et hagejad ei ole piimatootmist taaskäivitanud esialgses SOM-ettevõttes või ei ole seda teinud iseseisvalt, oma riskide ja tuludega, mida pealegi on kinnitanud Madalmaade kohtud. Kuivõrd hagejad ei vasta nõukogu määruses kehtestatud tingimustele, ei saa nad väita, et tekitatud kahju ja komisjoni määruse väidetava ebatäpsuse vahel esineb põhjuslik seos.

58 Lõpetuseks, mis puudutab kahju ulatust, siis leiab komisjon, et hagiavalduses ei ole piisavaid asjaolusid selleks, et ta saaks oma seisukoha kujundada. Hagejad ei ole küllaldaselt täpsustanud, millises ulatuses olid nad esialgses SLOM-ettevõttes suutelised märgitud kvoodi ulatuses tootma. Komisjon märgib, et ta jätab endale õiguse edaspidise menetluse käigus selle kahju olemuse ja ulatuse osas oma seisukohta väljendada.

Esimese Astme Kohtu hinnang

59 Tuleb märkida, et kohtupraktika kohaselt vastutab ühendus oma institutsioonide tegevusega tekitatud lepinguvälise kahju eest EÜ asutamislepingu artikli 215 teise lõigu (nüüd EÜ artikli 288 teine lõik) tähenduses ainult juhul, kui samal ajal esinevad teatavad tingimused, st institutsioonidele etteheidetava tegevuse õigusvastasus, kahju tekkimine ja põhjuslik seos selle tegevuse ja viidatud kahju vahel (Euroopa Kohtu 29. septembri 1982. aasta otsus kohtuasjas 26/81: Oleifici Mediterranei *vs*. EMÜ, EKL 1982, lk 3057, punkt 16; vt Esimese Astme Kohtu 30. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas T-87/94: Blom jt *vs*. nõukogu ja komisjon, EKL 2006, lk II-1385, punkt 102 ja viidatud kohtupraktika).

60 Lisaks on väljakujunenud kohtupraktika kohaselt hageja kohustus institutsioonidele etteheidetava tegevuse õigusvastasuse, tekitatud kahju olemasolu ning väidetava tegevuse ja tekitatud kahju vahelise põhjusliku seose tuvastamiseks ühenduse

kohtule tõendeid esitada (Euroopa Kohtu 21. mai 1976. aasta otsus kohtuasjas 26/74: Roquette Frères *vs.* komisjon, EKL 1976, lk 677, punktid 22–24, ja Esimese Astme Kohtu 8. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas T-271/04: Citymo *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-1375, punkt 159).

61 Samuti on kohane meenutada, et kui üks nendest kumulatiivsetest tingimustest ei ole täidetud, tuleb hagi jätta täies ulatuses rahuldamata, ilma et oleks vaja uurida teisi tingimusi (Euroopa Kohtu 15. septembri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-146/91: KYDEP *vs.* nõukogu ja komisjon, EKL 1994, lk I-4199, punktid 19 ja 81, ja Esimese Astme Kohtu 20. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas T-170/00: Förde-Reederei *vs.* nõukogu ja komisjon, EKL 2002, lk II-515, punkt 37).

62 Mis puudutab nimetatud tingimustest esimest, mida tuleb uurida kõigepealt, siis nõuab kohtupraktika, et oleks tuvastatud üksikisikutele õigusi andva õigusnormi piisavalt selge rikkumine (Euroopa Kohtu 4. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-352/98 P: Bergaderm ja Goupil *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-5291, punkt 42). Määrav kriteerium selle tuvastamisel, kas rikkumine on piisavalt selge, on kaalutlusõigusele seatud piiride ilmselge ja raske eiramine ühenduse asjaomase institutsiooni poolt. Kui kõnealusel institutsioonil on üksnes märkimisväärselt piiratud või olematu kaalutlusruum, võib ühenduse õiguse vähimgi rikkumine olla piisav, et tuvastada ühenduse õiguse piisavalt selge rikkumise olemasolu (Euroopa Kohtu 10. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-312/00 P: komisjon *vs.* Camar ja Tico, EKL 2002, lk I-11355, punkt 54, ja Esimese Astme Kohtu 12. juuli 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 ja T-225/99: Comafrica ja Dole Fresh Fruit Europe *vs.* komisjon, EKL 2001, lk II-1975, punkt 134).

63 Käesolevas asjas väidavad hagejad, et komisjonile etteheidetava tegevuse õigusvastasus seisneb ettevaatuspõhimõtte rikkumises. Kui hagejad sellisel juhul väidavad, et ühenduse vastutus on tingitud asjaolust, et komisjon rikkus ettevaatuspõhimõtet, viitavad nad tegelikult õiguskindluse põhimõttele, kuna nad heidavad komisjonile ette, et see ei ole kõnealuses õigusnormis selgelt ja täpselt sätestanud, milliseid tingimusi erikvoodi andmisel kohaldatakse.

64 Kohe alguses tuleb märkida, et nii nagu õiguspärase ootuse kaitse kujutab endast põhimõtet, mis tagab üksikisikutele õigusi, mille rikkumisega kaasneb ühenduse lepinguväline vastutus (Esimese Astme Kohtu 6. detsembri 2001. aasta otsus kohtuasjas T-43/98: Emesa Sugar *vs*. nõukogu, EKL 2001, lk II-3519, punkt 64; vt ka eespool punktis 16 viidatud kohtuotsus Mulder II, punkt 15), on ka õiguskindluse põhimõte selline, mis tagab üksikisikutele õigusi.

65 Selles osas tuleb märkida, et nii Euroopa Kohus kui Esimese Astme Kohus on juba sedastanud, et õiguskindluse põhimõte on ühenduse õiguse aluspõhimõte, mis nõuab eelkõige, et õigusnormid oleksid selged ja täpsed, et isikud võiks ühemõtteliselt aru saada, mis on nende õigused ja kohustused, ning vastavalt toimida (Euroopa Kohtu 9. juuli 1981. aasta otsus kohtuasjas 169/80: Gondrand ja Garancini, EKL 1981, lk 1931 punkt 17; 13. veebruari 1996. aasta otsus kohtuasjas C-143/93: Van Es Douane Agenten, EKL 1996, lk I-431, punkt 27; 16. oktoobri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-177/96: Banque Indosuez jt, EKL 1997, lk I-5659, punkt 27; 14. aprilli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-110/03: Belgia *vs*. komisjon, EKL 2005, lk I-2801, punkt 30, ja 21. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-158/06: ROM-projecten, EKL 2007, lk I-5103, punkt 25; Esimese Astme Kohtu 14. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas T-81/95: Interhotel *vs*. komisjon, EKL 1997, lk II-1265, punkt 61, ja 7. novembri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-141/99, T-142/99, T-150/99 ja T-151/99: Vela ja Tecnagrind *vs*. komisjon, EKL 2002, lk II-4547, punkt 391).

66 Õiguskindluse nõuet tuleb eriti rangelt järgida siis, kui tegemist on õigusnormidega, mis võivad tekitada rahalisi kohustusi (eespool punktis 65 viidatud kohtuotsus ROM-projecten, punkt 26).

67 Seetõttu tuleb määratleda, kas määruse nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) artikli 3a sõnastus oli erikvoodi andmise tingimuste osas selge.

68 Peab meenutama, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab ühenduse õiguse sätte tõlgendamisel samal ajal arvestama sätte sõnastust, konteksti ning eesmärke (Euroopa Kohtu 30. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas C-84/95: Bosphorus, EKL 1996, lk I-3953, punkt 11, ja eespool punktis 65 viidatud kohtuotsus Banque Indosuez jt, punkt 18).

69 Sellisest perspektiivist vaadatuna tuleb nentida, nagu ka komisjon on põhjendatult viidanud, et kuna määrus nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) on rakendusmäärus, millega viiakse ellu määrust nr 857/84, siis tuleb seda tõlgendada kooskõlas viimasega (Euroopa Kohtu 26. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-275/05: Kibler, EKL 2006, lk I-10569, punkt 20; vt selle kohta ka Euroopa Kohtu 22. oktoobri 1991. aasta otsus kohtuasjas C-44/89: von Deetzen, EKL 1991, lk I-5119, punkt 14), mille kehtivust käesoleva kohtuasja raames kahtluse alla seatud ei ole.

70 Selles osas tuleb kõigepealt märkida, et määruse nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89) artikli 3a lõige 1 näeb ette, et neile tootjatele, kellele määruse nr 1078/77 alusel kehtestatud turustamata jätmise periood või ümberkorraldamise periood lõppes pärast 31. detsembrit 1983 või teatud juhul pärast 30. septembrit 1983, antakse määruses sätestatud korras esialgne erikvoot. Täpsemalt, nimetatud määruse artikli 3a lõike1 punkt a sätestab, et esialgne erikvoot antakse tingimusel, et asjaomane tootja ei ole enne piimatoodete turustamata jätmise või ümberkorraldamise kohustuse lõppemist lõpetanud oma tegevust või täielikult lõpetanud piimatootmist (Euroopa Kohtu 27. jaanuari 1994. aasta otsus kohtuasjas C-98/91: Herbrink, EKL 1994, lk I-223, punkt 11).

71 Teiseks, määruse nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89) artikli 3a lõike 1 punkt b täpsustab esialgse erikvoodi andmise tingimuste osas, et tootja tõendab taotluse esitamisel, et ta on oma põllumajandusettevõttes suuteline taotletud võrdluskvoodi ulatuses tootma.

72 Kolmandaks tuleb meenutada, et määruse nr 857/84 artiklis 3a sätestatud erikvootide kord, mis viidi eespool punktis 6 viidatud kohtuotsuste Mulder I ja von Deetzen I järgselt sisse määrusega nr 764/89, et tagada erikvoodi andmine neile tootjatele, kes määruse nr 1078/77 alusel võetud kohustust täites ei ole võrdlusaasta jooksul piima tarninud, kätkeb endas üldpõhimõtet, mille kohaselt on kõik võrdluskvoodid seotud maa-aladega, mille alusel need on antud (eespool punktis 70 viidatud kohtuotsus Herbrink, punkt 12).

73 Niisiis tuleneb määrusest nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89), et tootja, kes on võtnud endale turustamata jätmise kohustuse, peab erikvoodi saamiseks esialgset SLOM-ettevõtet ikka veel tervikuna või osaliselt omama ning ta peab näitama, et on oma ettevõttes suuteline nimetatud kvoodi ulatuses tootma.

74 Kindlasti tuleb märkida, et määrus nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) ei erine mingil moel korrast, mis on kehtestatud määrusega nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89).

75 Määruse nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) artikliga 3a kohaldatakse üksnes määruse nr 857/84 (muudetud määrusega nr 746/89) ettekirjutusi erikvoodi andmise kohta, tuletades meelde, et tootja peab liikmesriigi määratud pädevale ametiasutusele tõendama, et ta haldab tervikuna või osaliselt veel sama ettevõtet, mida ta lisatasu taotluse heakskiitmise hetkel haldas. Lisaks nimetab see säte mitteammendavas loetelus neid tõendeid, millega võib näidata tootja suutlikkust taotletud võrdluskvoodi ulatuses toota, milleks on eelkõige turustamata jätmise või ümberkorraldamise ajavahemiku lõpust alates juba teostatud piima otsemüük ja/või tarned, ettevõtte valduses olev piimakari, ettevõtte veel söötis olevad maad ja/või söödakultuuride alad, nagu teostatud külvikorra ja külvamise kavast tuleneb, ja arengukavata tehtud investeeringud.

76 Seega, kui määruse nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) artikli 3a lõike 1 kolmanda lõigu kolmas taane sätestab, et tõendid tootja suutlikkusest taotletud võrdluskvoodi ulatuses toota võivad hõlmata ka „ettevõtte" veel söötis olevat maad ja/või söödakultuuride alasid, siis saab seda väljendit mõista vaid nii, et sellega osutatakse tootja hallatud ettevõttele, mis on tervikuna või osaliselt sama ettevõte, mida ta lisatasu taotluse heakskiitmise hetkel haldas. Seda artiklit ei saa järelikult tõlgendada nii, et eespool mainitud maad või maa-alad võivad kuuluda teisele ettevõttele kui see, mida haldas tootja.

77 Sama tõlgendus laieneb ka määruse nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) artikli 3a lõike 1 kolmanda lõigu teisele taandele, mis nõuab, et piimakari, mis on ka üks tõendeid tootja võimekuse kohta taotletud erikvoodi ulatuses toota, oleks „ettevõtte" valduses – väljend, mida võib samuti mõista vaid nii, et sellega osutatakse tootja hallatud ettevõttele, mis on tervikuna või osaliselt sama ettevõte, mida ta lisatasu taotluse heakskiitmise hetkel haldas. Selle sätte eesmärk on just vältida seda, et tootja toodab erikvoodi ulatuses nende loomadega, kes on muu kui tema hallatava ettevõtte valduses.

78 Sama kehtib ka määruse nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) artikli 3a lõike 1 kolmanda lõigu neljandas taandes sätestatud investeeringute osas, mis peavad samadel põhjustel, mis on mainitud eespool punktides 76 ja 77, olema seotud asjaomase tootja hallatud ettevõttega ega saa järelikult olla viimasest eraldatud.

79 Selles osas tuleb meenutada, et Euroopa Kohus on juba sedastanud seoses ettevõtte üleminekuga kas loovutamise või rendilepingu lõppemisel antava hüvitisena, et kogu võrdluskvootide korda iseloomustab põhimõte, mille kohaselt kantakse võrdluskvoot üle koos maaga, mille alusel see eraldati, ning just lähtuvalt eesmärgist tagada selle põhimõtte kohaldamine ka nende erikvootide suhtes, karmistab määruse nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) artikli 3a lõige 1 tingimusi, mis on kehtestatud määruse nr 857/84 artikli 3a lõikes 1, nõudes seda, et tootja haldaks jätkuvalt sama ettevõtet kas tervikuna või osaliselt (eespool punktis 70 viidatud kohtuotsus Herbrink, punkt 13).

80 Nii täpsustab ka määrus nr 1033/89 oma põhjenduses 3, et „[erikvoodi] taotluse saab esitada ainult see tootja, kes haldab vähemalt üht osa samadest tootmisüksustest kui need, mida ta haldas turustamata jätmise ja ümberkorraldamise eest lisatasu taotlemise ajal" ja et „juhul, kui sama ettevõte ei ole enam tootja käsutuses, on ta seeläbi lisatasude maksmise loogikast lähtuvalt näidanud üles oma kavatsust piimatootmisest loobuda".

81 Lisaks, kui tootja peab erikvoodi saamiseks tervikuna või osaliselt veel haldama sama ettevõtet, mida ta lisatasu taotluse heakskiitmise hetkel haldas, on selleks ettevõtteks määruse nr 857/84 artikli 12 punkti d tähenduses „tootja poolt hallatavad tootmisüksused, mis asuvad ühenduse geograafilisel territooriumil".

82 Mõistete „tootja" ja sellest tulenevalt ka „põllumajandusettevõte" määratlused määruse nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89) artikli 12 punktides c ja d näitavad, et tootja mõiste sisaldab vaid põllumajandustootjat, kes haldab oma piimatoodangu jaoks tootmisüksuseid omal vastutusel (Euroopa Kohtu 9. juuli 1992. aasta otsus kohtuasjas C-236/90: Maier, EKL 1992, lk I-4483, punkt 11, ja 23. jaanuari 1997. aasta otsus kohtuasjas C-463/93: St. Martinus Elten, EKL 1997, lk I-255, punkt 17).

83 Niisiis tuleneb määruse nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89) artikli 3a lõikest 1 koostoimes määruse nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) artikli 3a lõikega 1 selgelt, et erikvoodi esialgsele andmisele kohaldatakse tingimust, et asjaomane tootja tõendaks, et ta haldab veel täielikult või osaliselt sama põllumajandusettevõtet, mida ta haldas ajal, kui ta sai heakskiidu oma lisatasu taotlusele, teiste sõnadega see, mis on tema turustamata jätmise ja ümberkorraldamise kohustuse aluseks (eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus O'Brien, punkt 12; vt selle kohta ka eespool punktis 70 viidatud Euroopa Kohtu otsus Herbrink, punktid 12 ja 13, ning 28. oktoobri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-164/01 P: van den Berg *vs*. nõukogu ja komisjon, EKL 2004, lk I-10225, punkt 71; Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-373/94: Werners *vs*. nõukogu ja komisjon, EKL 2006, lk II-4631, punkt 81), ning et ta tõendaks oma suutlikkust nimetatud ettevõttes taotletud võrdluskvoodi ulatuses toota.

84 Eespool punktis 42 viidatud kohtuotsuse O'Brien punktis 17 täpsustab Euroopa Kohus, et lõpliku erikvoodi saamiseks tuleb määruse nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89) artikli 3a lõiget 3 tõlgendada nii, et arvesse võib võtta ka piima müüki või tarneid, mis on pärit tootmisüksustest, mis on kõnealuse ettevõttega olnud liidetud ajavahemikul turustamata jätmise või ümberkorraldamise kohustuse lõppemisest kuni esialgse võrdluskvoodi saamise kuupäevani, juhul kui asjaomane tootja

haldab veel täielikult või osaliselt sama põllumajandusettevõtet, mida ta haldas ajal, kui ta sai heakskiidu oma lisatasu taotlusele.

85 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb veel, et määruse nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) artikli 3a lõige 1 loetuna koos määruse nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89) artikli 3a lõikega 1 näeb ette, et piima tootmine peab toimuma esialgses SLOM-ettevõttes (eespool punktis 83 viidatud kohtuotsus Werners *vs.* nõukogu ja komisjon, punkt 81; vt selle kohta ka eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus O'Brien, punktid 11 ja 12; punktis 70 viidatud kohtuotsus Herbrink, punktid 12 ja 13, ning punktis 83 viidatud kohtuotsus Berg *vs.* nõukogu ja komisjon, punkt 71), mis võib vajadusel hõlmata ka tootmisüksuseid, mida tootjad haldasid erikvoodi andmise hetkel omal vastutusel ning mis peavad täielikult või osaliselt hõlmama esialgset SLOM-ettevõtet.

86 Selline tõlgendus on kooskõlas ka süsteemi eesmärgiga. Kõigepealt võtab see arvesse kaalutlust, mille kohaselt ei saa anda erikvooti tootjale, kelle käsutuses esialgne SLOM-ettevõte enam ei ole, kuna seeläbi on ta näidanud üles oma kavatsust piima mitte turustada, mille puudumisel ei ole võrdluskvoodi andmine enam selle korra rakendamise tulemus. Järgmiseks võtab see tõlgendus arvesse ka seda asjaolu, et kuna võrdluskvoodid on seotud maa-aladega, mille alusel need on antud, peab tootmine kvootide ulatuses lähtuma nendelt maa-aladelt. Lõpuks võtab see tõlgendus arvesse eespool punktis 42 viidatud kohtuasjas O'Brien antud kohtujurist F. G. Jacobsi ettepanekus (EKL 1992, lk I-6266) esitatud põhjendusi, mille kohaselt ajal, mil asjaomased tootjad ei saa piima toota, teostatakse nende ettevõttes kindlasti muudatusi, mida kinnitas Euroopa Kohus, sedastades, et nendest tootmisüksustest, mis on kõnealusele ettevõttele lisatud turustamata jätmise ajavahemiku lõppemise ja esialgse erikvoodi andmise vahemikku jääval perioodil, pärineva piima müüki või turustamist tuleb arvesse võtta, juhul kui asjaomane tootja haldab tervikuna või osaliselt veel sama ettevõtet, mida ta lisatasu taotluse heakskiitmise hetkel haldas.

87 Lõpetuseks tuleb märkida, et hagejate argumentatsioon, mille nad ise on kirjalikes märkustes esitanud, ei tundu lahknevat tähendusest, mis on vaidlusalustele sätetele eespool punktides 70–86 antud, ning pigem vaidlustavad hagejad nimetatud

ühenduse sätete kritiseerimisel täpsemalt siseriiklike kohtute poolt antud tõlgenduse eelnimetatud ühenduse õigusnormidele ja nende kohaldamise käesolevas asjas.

88 Nagu nähtub ka eespool punktidest 44 ja 47, kinnitavad hagejad, et määruse nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) artikli 3a lõikest 1 tuleneb, et esialgne SLOM-ettevõte tervikuna ei pea enam olema esialgse võrdluskvoodi taotleja omandis. Hagejate sõnul peab erikvoodi ulatuses tootma nende valduses olevas tootmisüksuses, millest vähemalt üks osa peab vastama nendele tootmisüksustele, mis olid tema omandis turustamata jätmise kohustuse võtmise hetkel.

89 Kõigist eeltoodud kaalutlustest järeldub, et komisjon ei ole rikkunud õiguskindluse põhimõtet, mistõttu tuleb hagi jätta rahuldamata.

90 Teise võimalusena, oletades, et ühenduse selle valdkonna õigusnormid on teataval määral kahetähenduslikud või ebatäpsed selles osas, mis tingimustel tuleb niisuguste lõplike kvootide saamiseks eraldatud erikvoodi ulatuses toota, siis tuleb meenutada, et ühenduse vastutuse tekkimiseks peab olema tuvastatud üksikisikutele õigusi andva õigusnormi piisavalt selge rikkumine, ning seda vastavalt eespool punktis 62 toodud ettekirjutustele.

91 Euroopa Kohtu praktika ühenduse lepinguvälise vastutuse valdkonnas, täpsemalt seoses õigustloovate aktidega, mis peegeldavad majanduspoliitilisi valikuid, on välja kujunenud, võttes arvesse just ühenduse institutsioonide laia kaalutlusõigust ühenduse poliitika ellurakendamisel (Euroopa Kohtu 5. märtsi 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-46/93 ja C-48/93: Brasserie du pêcheur ja Factortame, EKL 1996, lk I-1029, punkt 44).

92 Kontseptsioon, mis piirab ühenduse vastutust õigustloovas tegevuses, põhineb esiteks sellel, et isegi seal, kus aktide õiguspärasuse üle kehtib kohtulik kontroll, ei tohi seadusandjana toimimist kammitseda võimalus, et kahju hüvitamise nõue esitatakse iga kord, kui ühenduse üldise huvi tõttu tuleb võtta selliseid normatiivseid meetmeid, mis võivad kahjustada üksikisikute huve, ning teiseks sellel, et normatiivses kontekstis, mida iseloomustab ühenduse poliitika ellurakendamiseks asendamatu lai kaalutlusõigus, saab ühenduse vastutus tekkida vaid siis, kui asjaomane institutsioon on ilmselgelt ja raskelt eiranud oma pädevuse piire (Euroopa Kohtu 25. mai 1978. aasta otsus liidetud kohtuasjades 83/76, 94/76, 4/77, 15/77 ja 40/77: HNL jt *vs*. nõukogu ja komisjon, EKL 1978, lk 1209, punktid 5 ja 6, ning eespool punktis 91 viidatud kohtuotsus Brasserie du pêcheur ja Factortame, punkt 45).

93 Euroopa Kohus on selles osas täpsustanud, et ühenduse lepinguvälise kahju valdkonnas välja arendatud süsteem võtab iseäranis arvesse lahendatavate olukordade keerukust, õigusaktide kohaldamise või tõlgendamisega kaasnevaid raskusi ning eriti vaidlustatud akti andja kaalutlusruumi (eespool punktis 91 viidatud kohtuotsus Brasserie du pêcheur ja Factortame, punkt 43; eespool punktis 62 viidatud kohtuotsus Bergaderm ja Goupil *vs*. komisjon, punkt 40, ja eespool punktis 62 viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Camar ja Tico, punkt 52).

94 Tuleb märkida, et komisjoni kaalutlusruum on käesoleval juhul märkimisväärselt piiratud, kuivõrd – nagu ka eespool punktis 69 on viidatud – määrus nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) on rakendusmäärus, millega viiakse vaid ellu määrust nr 857/84.

95 Eespool punktides 69–78 on juba sedastatud, et komisjon vaid kohaldas nõukogu määruse nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89) sätteid vastavalt seal sätestatud ettekirjutustele, mistõttu ei saa teda pidada vastutavaks ühenduse õiguse võimaliku rikkumise eest.

96 Seega, määruse nr 1546/88 (muudetud määrusega nr 1033/89) võimalikku ebatäpsust või ebaselgust ei saa ette heita komisjonile, kuna viimane toimis vaid kooskõlas nõukogu määrusega nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89).

97 Mis puudutab määrust nr 857/84 (muudetud määrusega nr 764/89), siis piisab sellest, kui märkida, et hagejad ei ole käesoleva kohtuasja raames mingil moel vaidlustanud nimetatud määruse kehtivust põhjusel, et viimane kahjustab õiguskindluse põhimõtet.

98 Kuna hagejad ei ole tõestanud komisjoni käitumise väidetavat õigusvastasust, ei ole vaja kontrollida, kas teised vastutust kaasa toovad tingimused on täidetud.

99 Eelnevast nähtuvalt tuleb hagi jätta rahuldamata.

Kohtukulud

100 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hagejate kahjuks, mõistetakse kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja hagejatelt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (viies koda)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Alfonsius Alferinkilt ja 67 hagejalt, kelle nimed on toodud lisas.

Vilaras Martins Ribeiro Jürimäe

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 26. juunil 2008 Luxembourgis.

kohtusekretär Koja esimees

E. Coulon M. Vilaras

LISA

G. Vloedgraven'i pärijad,

W. L. A. van der Arend, elukoht Harmelen (Madalmaad),

H. W. Bakker, elukoht Middelstum (Madalmaad),

B. M. J. B. Beusmans, elukoht Noorbeek (Madalmaad),

P. J. M. Biermans, elukoht Herkenbosch (Madalmaad),

J. A. A. de Bont, elukoht Rutten (Madalmaad),

H. Boskma, elukoht Zwaagwesteinde (Madalmaad),

B. A. Bouma, elukoht Berlikum (Madalmaad),

E. A. M. Bouma, elukoht Rutten,

J. A. Bouma, elukoht Ried (Madalmaad),

H. Buwalda, elukoht Franeker (Madalmaad),

M. V. van Diederen, elukoht Doenrade (Madalmaad),

R. Dusselaar, elukoht Wier (Madalmaad),

J. van Duynhoven, elukoht Rijkevoort (Madalmaad),

H. J. Frederiks, elukoht Laag Keppel (Madalmaad),

G. J. M. Frieling, elukoht Deurningen (Madalmaad),

T. de Groot, elukoht Creil (Madalmaad),

H. J. ten Hagen, elukoht Winterswijk (Madalmaad),

H. J. ten Have, elukoht Beltrum (Madalmaad),

P. A. J. N. Hendriks, elukoht Valkenburg (Madalmaad),

H. Heringa, elukoht Leens (Madalmaad),

O. Hoekstra, elukoht Oosternijkerk (Madalmaad),

J. Hoekstra, elukoht Oosternijkerk,

W. H. C. M. Holtslag, elukoht Lelystad (Madalmaad),

J. H. A. Huijsmans, elukoht Weert (Madalmaad),

M. Huizinga, elukoht Firdgum (Madalmaad),

G. J. Hulter, elukoht Den Velde (Madalmaad),

P. J. M. Janssen, elukoht Wanssum (Madalmaad),

G. C. de Jongh, elukoht Marknesse (Madalmaad),

C. de Keijzer, elukoht Noordgouwe (Madalmaad),

P. Kemp, elukoht Breukelen (Madalmaad),

W. Koopmans-Hut, elukoht Ezinge (Madalmaad),

H. J. Leemkuil, elukoht Winterswijk-Miste (Madalmaad),

J. A. J. Leijten, elukoht Bant (Madalmaad),

G. J. Loozeman, elukoht Callantsoog (Madalmaad),

A. Lukens Folkers, elukoht Vlagtwedde (Madalmaad),

P. L. Marinussen, elukoht Grijpskerke (Madalmaad),

G. J. Meijer, elukoht Usquert (Madalmaad),

W. H. J. Mulder, elukoht Haarzuilens (Madalmaad),

Th. Neelen, elukoht Nunhem (Madalmaad),

G. J. Nijboer, elukoht Ane (Madalmaad),

A. Nijboer, elukoht Ane,

B. Oude Kotte, elukoht Fleringen (Madalmaad),

J. H. M. Roebroek, elukoht Schimmert (Madalmaad),

F. M. C. Rommens, elukoht Rijsbergen (Madalmaad),

J. A. C. M. Soffers, elukoht Rijsbergen,

J. G. Rompelberg, elukoht Noorbeek,

M. J. Scheele, elukoht Mensingeweer (Madalmaad),

J. van Sinderen, elukoht Ternaard (Madalmaad),

J. W. M. Smeets, elukoht Papenhoven (Madalmaad),

W. C. G. M. Stoffelen, elukoht Ottersum (Madalmaad),

J. H. Thomassen, elukoht Bemelen (Madalmaad),

J. H. van Til, elukoht Eppenhuizen (Madalmaad),

K. J. Veenkamp, elukoht Thesinge (Madalmaad),

J. T. F. J. op 't Veld, elukoht Vlodrop (Madalmaad),

J. P. W. Vrencken, elukoht Beek (Madalmaad),

O. Vries, elukoht Engwierum (Madalmaad),

K. Vries, elukoht Engwierum,

M. W. de Weerd, elukoht Tollebeek (Madalmaad),

A. M. Weijenberg-Pleijers, elukoht Wittem (Madalmaad),

H. F. W. M. Wennekers, elukoht Creil,

R. W. Werners, elukoht Meppel (Madalmaad),

C. H. L. Wijnen, elukoht Maasbree (Madalmaad),

L. G. H. Willems, elukoht Ulestraten (Madalmaad),

J. G. Wilman, elukoht Engwierum,

D. Wilman, elukoht Engwierum,

J. M. P. Wolfs, elukoht Gronsveld (Madalmaad).